

חקר צרכיהם החקלאיים-אקולוגיים של שלושה זני אגוזי-אדמה

מאמר שני*

יצחק גוטשטיין, מינהל המחקר החקלאי**

הלן מובאים נתונים על התחלת ההפניה של המוטמעים אל מובלעיהם - הפולים. כן נדונים קצב ההזרמה של המוטמעים ושיעוריהם. ניתן גם המילוי המסיים, המוחלט, של הפולים; היינו - אחוז הפולים האפייני לכל אחד מהזנים.

טבלה 1 מראה, שיש שוני ניכר בין שלושת הזנים שבמבחן.

26/ה 1.

יחידות-אחוז של פולים בשלושת הזנים בגילים השונים.

בגיל, ימים	ולמוש	שולמית	גומר	ממוצע לגיל
100	67.33	56.72	71.14	65.07
115	69.99	62.00	73.06	68.56
130	71.51	65.55	75.14	70.73
145	72.26	67.72	76.20	72.03
ממוצע לזן	70.27	62.96	73.88	69.04

שגיאות-תקן: לזנים - 0.1, לימי גדילה - 0.132, למועדי זריעה - 0.066.

הזן הספרדי "גומר" (var. vulgaris) עדיף משני האחרים בבכירות ההזרמה, בקצבה ובשיעורה. בגיל 100 הוא עדיף משני האחרים, מ"ולמוש" מטיפוס ואלנסיה (var. fastigiata) ב-3.8% יחידות-אחוז, ומ"שולמית" מטיפוס וירגינינה Var. hypogaea ב-14.41% יחידות-אחוז. מן הנתונים האלה ברור, ש"ולמוש" עדיף מ"שולמית" ב-11.61% יחידות-אחוז של פולים. שני הזנים מתת-המין "זקוף" בכירים במידה

* המאמר הראשון נדפס ב"השדה" ע"ה (בי), נובמבר 1994, עמ' 32.
** פירסום של מינהל המחקר החקלאי, סדרה ה' 1995, מס' 1181.

ניכרת מ"שולמית", המייצגת את תת-המין "תת-קרקעי". כש"שולמית" עוברת לשלב ההתפתחות הרבייתי - קצב הזרמת המוטמעים למבלעים מזורז יותר מאשר בשני הזנים מהטיפוס "זקוף". שני אלה אינם נבדלים זה מזה בפעילויות הפיזיולוגיות הנדונות.

שוב, קיים שוני ניכר בין הזנים בשיעור המילוי המסיים של התרמילים: "גומר" עולה על "ולמוש" ב-3.91 אחוז פולים, ועל "שולמית" - ב-8.48 אחוז פולים.

אם נעריך את מידת ההבשלה לאיסוף על-פי שיעור הפולים - הרי שאת "גומר" ניתן לשלוח מהקרקע בגיל 100 יום; את "ולמוש", קרובו הטכסונומי - בגיל 115 יום. לעומתם, "שולמית" אינה משיגה שיעור מילוי דומה אף בגיל

145 יום. הממוצע הכללי של שלושת הזנים - 69.0 אחוז פולים. כדאי להבהיר כאן, שזן של אגא"ד משיג את ההרכב הביוכימי האמיתי וכן את טעמו הקולינרי הייחודי - רק בהגיעו להבשלה מלאה. מילוי המבלעים במוטמעים - הפולים - התנהל בהתאמה מלאה עם מועדי הפריחה, תחילתה והמשכה. בטבלה 1 רואים, ששני הזנים מתת-המין "זקוף" הקדימו את "שולמית" בפרקי-זמן ניכרים, ובארבעת הגילים, בהפניית שיעורים מוגדלים של מוטמעים אל המובלעים. הם גם

הזרימו בקצב מוגבר למספר רב יותר של פולים. הפער בין שני תת-המינים מודגש ביותר בגיל 100 יום; הוא מצטמצם מ-152 אחוז ל-85.5 ול-59.4 אחוז בגילים 115 ו-130 יום, ומתרחב ב-4.8 אחוז בגיל 145 יום.

אפשר אפוא לסכם כלהלן:

(1) שני זני תת-המין "זקוף", "גומר" ו"ולמוש", בכירים בכשבעים מ"שולמית", הנציגה של תת-המין "תת-קרקעי".
(2) "גומר" הספרדי בכיר מ"ולמוש" בכ-4 ימים; הוא מזרים מוטמעים למבלעיו בקצב מזורז יותר, בשיעורים גדולים, ומשיג שיעור מסיים רב יותר - בהשוואה ל"ולמוש" ול"שולמית". בפעילויות הללו, תת-המין "זקוף" נבדל ברורות ובמידה ניכרת מתת-המין "תת-קרקעי".

(3) כתוצאה מהפעילויות הפיזיולוגיות הנ"ל ניתן, בהתחשב בשיעורי הפולים בתרמילים, לשלוח את "גומר" מהקרקע בגיל 100 יום, את "ולמוש" - בגיל 115 יום, ואת "שולמית" - לכל המוקדם בגיל 145 יום.

(4) שיעור הפולים הממוצע לשלושת הזנים הוא 69.0%.

(5) בגיל 145 יום מגיע שיעור הפולים לכדי 76.2% ב"גומר", 72.4% ב"ולמוש" ו-67.7% בלבד ב"שולמית".

(6) קצב המילוי המזורז ביותר, הייחודי לזן, הושג בזריעת 10 במאי בשילוב עם 145 ימי גידול.

(7) ההרכב הביוכימי המלא, הייחודי לזן, מתקבל בעת ההבשלה המלאה שלו, ובה מושג גם טעמו הקולינרי האמיתי.